

“YATIRIMCI-DEVLET UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ REFORMU ”

ile görevli

UNCITRAL ÇALIŞMA GRUBU III’ün

22-26 Ocak 2024 tarihinde gerçekleşen

47. toplantısı (Viyana) hakkında Rapor

Bilindiği üzere, UNCITRAL Komisyonu 2017 yılındaki 50. oturumunda Çalışma Grubu III’e Yatırımcı-Devlet Uyuşmazlıklarının Çözümü (ISDS)¹ ile ilgili yapılabilecek reformlar üzerinde çalışması görevini vermiştir. Çalışma Grubu kendisine verilen bu görev kapsamında öncelikle ISDS ile ilgili sorunları belirleyecek ve değerlendirecektir; ikinci olarak, belirlenen sorunlar ışığında reformun arzu edilir olup olmadığını değerlendirecektir ve reformun arzu edilir olduğu sonucuna varırsa, Komisyona tavsiye edilecek ilgili çözümleri geliştirecektir.

Çalışma Grubu 34-37’nci oturumları arasında ISDS ile ilgili sorunları belirlemiş ve belirlenen sorunlar ışığında reformun arzu edilir olduğu kanaatine varmıştır. 38. oturumunda ise potansiyel reform çözümünü tartışmak, detaylandırmak ve geliştirmek için bir proje takvimi üzerinde anlaşmaya varmıştır.

Çalışma Grubu 38’nci oturumundan 41’nci oturumuna kadar aşağıda belirtilen konularda somut reform unsurlarını değerlendirmiştir: (i) bir danışma merkezinin kurulması; (ii) Hakemler ve Yargıçlar (adjudicators) için davranış kuralları; (iii) üçüncü kişi finansmanının düzenlenmesi; (iv) uyuşmazlık önleme ve hafifletme ve alternatif uyuşmazlık çözüm yolları; (v) Taraf Devletler tarafından antlaşmaların yorumlanması; (vi) maliyetler için teminat; (vii) önemsiz (frivolous) iddiaları ele alma araçları; (viii) çok taraflı davalar ve karşı davalar; (ix) yansıma zarar ve hissedarların talepleri; (x) temyiz ve çok taraflı mahkeme mekanizmaları ve (xi) ISDS mahkemesi üyelerinin seçimi ve atanması.

¹ “Yatırımcı-Devlet Uyuşmazlıklarının Çözümü” terminolojisi metnin devamında kısaca “ISDS” (Investor-State Dispute Settlement) olarak isimlendirilecektir.

Çalışma Grubu Ekim 2019'da gerçekleşen 38. oturumunda Uluslararası Yatırım Uyuşmazlığı alanında bir Danışma Merkezi (Advisory Center) kurulması konusunu değerlendirilmiştir ve Eylül 2022 yılında gerçekleşen 43. oturumda “Danışma Merkezi” hakkında görüşmelere devam edilmiştir. 9-13 Ekim tarihlerinde Viyana’da gerçekleşen 46. oturumda “Danışma Merkezi” (Advisory Center) ve “Usule İlişkin Taslak Hükümler” (Draft Provisions on Procedural and Cross-Cutting Issues) görüşülmüştür.

22-26 Ocak 2024 tarihlerinde Viyana’da gerçekleşen 47. oturumda “Danışma Merkezi”ne dair Taslak Hükümlerin bir önceki toplantıdan sonra revize dilen hali üzerine 2. okuması yapılmıştır.

Bu Rapor, aşağıdaki belgelere dayalı olarak hazırlanmıştır:

A/CN.9/WG.III/WP.231

A/CN.9/WG.III/WP.232

A/CN.9/WG.III/WP.236

A/CN.9/WG.III/XLVII/CRP.1

A/CN.9/WG.III/XLVII/CRP.1/Add.1, Add.2, Add.3, Add.4, Add.5

A/CN.9/1161

22-26 Ocak 2024 tarihinde gerçekleşen 47. oturumda, Çalışma Grubu III’ün oturumunun başkanlığına Shane Spelliscy (Kanada) ve raportörlüğüne Natalie Yu-Lin Morris Sharma’nın (Singapur) devam etmesine karar verilmiştir. (A/CN.9/WG.III// XLVII CRP.1/para.10)

47. oturumda, ISDS reformuna ilişkin çok taraflı enstrümanın (MIIR) bir parçasını oluşturabilecek ancak diğer ISDS reformlarından bağımsız olması gereken uluslararası bir enstrümanın hazırlanmasını gerektirecek hükümetlerarası bir organ olarak danışma merkezinin kurulmasına yönelik desteğin ifade edildiği hatırlatılmıştır.

I. GİRİŞ

Çalışma Grubu Eylül 2022 yılında gerçekleşen 43. oturumunda “Uluslararası Yatırım Hukuku alanında bir Danışma Merkezi Kurulması” konusunu A/CN.9/WG.III/WP.212 ve 212/Add.1 belgelerine dayalı olarak değerlendirmiştir. Görüşmeler, ağırlık olarak taslak

maddeler 5-9 üzerinde sürmüştür, bu maddeler danışma merkezinin sağlayacağı hizmetlere ve hizmetten faydalanacaklara ve bu hususların merkezin finansmanı ve yapısı üzerindeki etkilerine ilişkindir. Görüşmeler neticesinde, Sekratarya'dan müzakerelere dayalı olarak revize edilmiş Taslak Kuralları hazırlaması talep edilmiştir. (A/CN.9/WG.III/WP.230, para.2-3)

46. oturumda, Danışma Merkezinin hükümetler arası bir yapı olarak (intergovernmental body) kurulması ve böyle bir kurumun kurulmasına yönelik bir tüzük hazırlanması önerilmiştir. Ayrıca, Merkezin mevcut kuruluşlardan ayrı, bağımsız bir kuruluş olarak kurulması ve kuruluşunun daimi mekanizma başta olmak üzere diğer reform unsurlarıyla ilişkilendirilmemesi de önerilmiştir. Bununla birlikte, Merkezin mevcut bir kuruluşun (örneğin Birleşmiş Milletler) himayesinde kurulmasının faydalı olabileceği ve diğer reform unsurlarıyla olan ilişkisinin dikkatle değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Merkezin tasarlanmasındaki önemli unsurlar olarak merkeze ve hizmetlerine erişim, merkezin tarafsızlığı, bağımsızlığı, dış etkilerden veya çıkar çatışmalarından kaçınma ihtiyacı, merkez ve personeli açısından coğrafi çeşitlilik, merkezin etkin ve sürdürülebilir işleyişi gibi hususlara değinilmiştir. (A/CN.9/WG.III/XLVI/CRP.1/Add. Para 4-5)

Görüşmelerde, taslak hükümlerin Komisyon'a nasıl iletilmesi hususu da ele alınmıştır. Bu bağlamda Çalışma Grubu, Danışma Merkezinin bağımsız bir proje olarak mı (a stand-alone project) yoksa ISDS reformuna ilişkin çok taraflı bir belgeye (enstrümana) (multilateral instrument on ISDS reform; MIIR) dâhil edilecek bir reform unsuru olarak mı sunulması hususunu değerlendirmiştir. Ağırlıklı görüş taslak hükümlerin prensipte kabul edilmesi olmuştur. Böylelikle, değişiklikler bakımından daha esnek olunabilecektir. Taslak hükümlerin prensipte kabul edilmesi ve uygulanma yöntemi olarak da çok taraflı enstrümana dâhil edilecek bir reform unsuru olması yönünde ağırlık görüş oluşmuştur. Çalışma Grubu'nda, çok taraflı enstrümana dâhil edilecek bir protokol ya da enstrümanın Ek'leri olacak şekilde ele alınarak ayrı bir antlaşma yapılması ihtiyacının ortadan kalması hususunda görüş birliği sağlanmıştır. (A/CN.9/WG.III/WP.230, para.44-45, A/CN.9/WG.III/XLVI/CRP.1/Add. para 5-6)

II. DANIŞMA MERKEZİNİN TÜZÜK TASLAĞI (DRAFT STATUTE OF AN ADVISORY CENTER)

47. oturumda Danışma Merkezinin, hükümetlerarası bir organ olarak kurulmasına yönelik desteğin Çalışma Grubunun 38. 43. ve 46. oturumlarında destek gördüğü belirtilmiştir. 47. oturumda ISDS reformuna ilişkin çok taraflı belgenin (MIIR) bir parçasını oluşturabilecek

ancak diğ er ISDS reform unsurlarından bağımsız olması gereken uluslararası bir belgenin hazırlanmasını gerektiren, hükümetlerarası bir organ olarak danışma merkezinin kurulmasına yönelik desteğ in ifade edildiğ i hatırlatılmıştır. (A/CN.9/1161)

A. KURULUŞ, AMAÇLAR VE GENEL İLKELER (ESTABLISHMENT, OBJECTIVES AND GENERAL PRINCIPLES)

Madde 1-Kuruluş

“Article 1 – Establishment

The Advisory Centre on International Investment Dispute Resolution (“the Advisory Centre”) is hereby established.” (A/CN.9/1161 para 16)

Madde 1, Danışma Merkezinin kuruluşunu düzenlemektedir. 2. maddeye ilişkin görüşmeler neticesinde birinci madde yukarıdaki şekilde revize edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 16)

Madde 2- Amaçlar

“Article 2. Objectives

1. The Advisory Centre aims to provide training, support and assistance with regard to [international investment law and investor-State dispute settlement][international investment dispute resolution].

2. The Advisory Centre aims to enhance the capacity of States and regional economic integration organizations in handling international investment disputes, in particular, least developed countries and developing countries.

3. To achieve these objectives, the Advisory Centre shall provide technical assistance and capacity-building as outlined in article 6 and legal support and advice with regard to international investment dispute proceedings as outlined in article 7.”

(A/CN.9/WG.III/WP.236)

Sekretarya tarafından hazırlanan WP 236 sayılı belgede 2. madde Danışma Merkezinin amaçlarını düzenlemektedir. Görüşmelerde, birinci paragrafla ilgili farklı görüşler ileri sürülmüştür. Görüşmeler ağırlıklı olarak birinci paragrafta yer alan iki ibareden hangisinin

metinde yer elması çerçevesinde geçmiştir: [international investment law and investor-State dispute settlement][international investment dispute resolution]. Ağırıklı görüş 2. parantezde yer alan “uluslararası yatırım uyuşmazlığı çözümü” ibaresinin kalması yönünde olmuştur. Görüşmelerde, “ISDS” ile sadece yatırımcı-Devlet arasındaki uyuşmazlıkların kastedilmesi ve Devlet- Devlet (State-to State dispute settlement; SSDS) arasındaki uyuşmazlıkları içermemesi yönünde görüşler ileri sürülmüştür. Türkiye’nimde görüşü bu yönde olmuştur. (A/CN.9/1161 para 16-19)

Görüşmeler neticesinde,“uluslararası yatırım uyuşmazlığı çözümü” (international investment dispute resolution) ibaresinin metinde kalmasına, Danışma Merkezi tarafından verilecek hizmetlerin SSDS’leri kapsayıp kapsamaması hususunun 6. ve 7. maddelerle birlikte değerlendirilmesine karar verilmiştir. Ayrıca, Danışma Merkezinin uyuşmazlıkları engellemeyi amaçlaşmasına da referans verilmesi uygun bulunmuştur. Görüşmeler neticesinde 2. maddenin aşağıdaki şekilde revize edilmesine karar verilmiştir. (A/CN.9/1161 para 19-22)

“ Article 2 – Objectives

- 1. The Advisory Centre aims to provide training, support and assistance with regard to international investment dispute resolution.*
- 2. The Advisory Centre aims to enhance the capacity of States and regional economic integration organizations in preventing and handling international investment disputes, in particular, least developed countries and developing countries.” (A/CN.9/1161 para 22)*

Madde 3- Genel İlkeler

Sekretarya tarafından hazırlanan metin aşağıda yer almaktadır:

“ Article 3 – General principles

- 1. The Advisory Centre shall operate in a manner that is effective, affordable, accessible and financially sustainable.*
- 2. The Advisory Centre shall be independent and free from undue external influence, including from its donors.*

3. The Advisory Centre shall cooperate with international and regional organizations and coordinate, as appropriate, its activities to ensure the best use of its resources.”(A/CN.9/WG.III/WP.236, para.11)

Görüşmelerde, 2. paragraftaki “Danışma Merkezi bağımsız olacak ve bağışçılar da dahil olmak üzere **dış ve uygunsuz etkilerden (undue influence)** uzak olacaktır.” ibaresindeki “undue” kelimesinin subjektif bir kriter olduğu sebebiyle metinden çıkartılması gerektiği ileri sürülsede, dış etkinin haklı ve uygun olabileceği durumların olabileceği ileri sürülmüştür. (örneğin, Merkezden temsil hizmeti alan bir Devletin talimatları). (A/CN.9/1161 para 24)

3. paragrafla ilgili olarak, Merkezin kaynaklarının en iyi şekilde (best) kullanılması için bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla yakın koordine içinde olacağı ibaresindeki “en iyi” (best) kelimesinin “etkin” (efficient) olarak değiştirilerek 3. madde kabul edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 27)

B. ÜYELİK VE YAPI (MEMBERSHIP AND STRUCTURE)

Madde 4 Üyelik

“ Article 4 – Membership

1. A State or a regional economic integration organization may become a Member of the Advisory Centre in accordance with article 10.

2. Each Member is entitled to the services of the Advisory Centre and has the obligations, as set out in this Protocol and the regulations adopted by the Governing Committee.

3. Each Member shall be categorized into least developed countries as listed in Annex I to this Protocol, developing countries as listed in Annex II to this Protocol and others as listed in Annex III to this Protocol. (A/CN.9/WG.III/WP.236, para.14)

Danışma Merkezine üyeliğin düzenlendiği 4.1, Merkezin hükümetler arası bir yapı olarak (intergovernmental body) kurulacağı anlayışına dayanarak, yalnızca Devletlerin ve

Bölgesel Ekonomik Entegrasyon Örgütlerinin (States and Regional Economic Integration Organization; REIO) 10. madde uyarınca Danışma Merkezi üyesi olacağını düzenlemektedir.

Görüşmelerde, 3. paragrafla ilgili olarak, Üyelere, Merkezin hizmetlerinden yararlanmada verilecek önceliği, mali katkıları ve ödenecek ücretleri belirleyecek farklı kategorilere ayırmanın yerinde olduğuna dair yaygın görüş ileri sürülmüştür. Görüşmeler sırasında, Birleşmiş Milletler tarafından tanınan en az gelişmiş ülkelerin bir Üye kategorisi olarak dahil edilmesi yönünde genel destek ifade edilmiştir. Ancak, özellikle Birleşmiş Milletler bünyesinde istatistiksel amaçlarla geliştirilen bir sınıflandırmaya dayanarak, Üyeleri geliştirmekte olan ve gelişmiş ülkeler veya diğer ülkeler olarak sınıflandırma konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. (A/CN.9/1161 para 32,33)

Üyelerin Merkezin operasyonunun başlangıcında sınıflandırılması tercih edilirken, Yönetim Komitesine (Governing Committee) periyodik bir inceleme sonrasında (örneğin, en az gelişmiş ülkeler listesi gözden geçirildiğinde her üç yılda bir) veya bir Üyenin talebi üzerine gerekli düzeltmeleri yapma yetkisi verilmesi görüşü ileri sürülmüştür. Bu düzenleme yetkisinin yönetmeliklerde belirleneb objektif kriterlere dayanması gerektiği belirtilmiştir. (A/CN.9/1161 para 34)

Devletlerin ait oldukları kategoriyi belirleyip belirleyemeyecekleri konusunda farklı görüşler ifade edilmiştir. Destek olarak, bunun genel uygulama olduğu ve Devletlerin kendi ekonomik ve kalkınma durumlarını ve ihtiyaçlarını daha iyi anlayarak incelikli bir yaklaşıma olanak sağladığı belirtilmiştir. Kaşrı görüş olarak da, Devletlerin kendi sınıflandırmasını tayin hakkının subjektif unsurları ortaya çıkaracağı ve potansiyel olarak sınıflandırma sürecinde tutarsızlıklara yol açacağı ileri sürülmüştür. (A/CN.9/1161 para 35)

Görüşmeler neticesinde, Sekreteryaya'nın, UNCITRAL Komisyon tarafından değerlendirilmek üzere gösterge niteliğinde her kategoriye verilecek isme haneler getirmeksizin bir liste olarak A/CN.9/WG.III/WP.236 sayılı belgenin 55 ila 57. paragrafları uyarınca Ek I ila III'ü hazırlaması gerektiğine karar verilmiştir. Ayrıca, Yönetim Komitesinin Ek I'den Ek III'e kadar olan sınıflandırmada düzeltmeler yapma yetkisine sahip olması gerektiği konusunda mutabakata varılmıştır. İlgili sınıflandırmanın sadece taslak tüzüğün amaçlarına yönelik olduğu ve diğer belge ve kuruluşlardaki sınıflandırmalara haneler getirmeyeceğine dair bir ifadenin paragraf 3'ün metnine eklenmesi konusunda mutabakata varılmıştır. (A/CN.9/1161 para 39-40).

Bununla birlikte, 6. maddenin 5. paragrafında yer alan “Üye olmayan” tanımının 4. maddede son paragraf olarak yer almasına karar verilmiştir. (A/CN.9/1161 para 41).

Madde 5- Yapı

“ Article 5 – Structure

1. The Advisory Centre shall consist of a Governing Committee and a Secretariat headed by an Executive Director.

2. The Governing Committee shall be composed of representatives of the Members of the Advisory Centre. Each Member shall appoint one representative to the Governing Committee.

3. The Governing Committee shall:

(a) Evaluate and monitor the performance of the Advisory Centre and adopt the annual report prepared by the Executive Director;

(b) Appoint the Executive Director;

(c) Adopt its rules of procedure;

(d) Adopt regulations on the operation of the Advisory Centre;

(e) Adopt the annual budget of the Advisory Centre prepared by the Executive Director; and

(f) Perform other functions in accordance with this Protocol.

4. The Governing Committee shall meet at least once a year.

5. The Governing Committee shall endeavour to make all decisions by consensus. Each Member of the Advisory Centre shall have one vote.

6. If a decision cannot be made by consensus, the subject matter may be submitted to a vote, which requires the presence of a majority of the representatives. Decisions shall be made by a majority of the representatives present and voting, except with regard to [...], which shall require two-thirds majority of the representatives present

and voting. Representatives who abstain from voting shall be considered as not voting.

7. The Governing Committee may decide to establish an Executive Committee and delegate some of its functions for the purposes of ensuring an effective operation of the Advisory Centre.

8. The Executive Director shall be appointed by the Governing Committee for a term of [...] years and may be eligible for re-appointment.

9. The Executive Director shall:

(a) Manage the day-to-day operation of the Advisory Centre;

(b) Employ and manage the staff members of the Secretariat in accordance with the staff regulations adopted by the Governing Committee;

(c) Prepare the annual budget of the Advisory Centre for adoption by the Governing Committee;

(d) Prepare the annual report on the operation of the Advisory Centre for adoption by the Governing Committee; and

(e) Represent the Advisory Centre externally.

10. The Executive Director shall be accountable to the Governing Committee.

11. The Executive Director shall not hold any other employment or engage in any other occupation without the approval of the Governing Committee.”(A/CN.9/WG.III/WP.236, para.17)

Madde 5, Merkezin yapısına ilişkin hükümleri düzenlemektedir. Danışma Merkezi, bir Yönetim Komitesi (Governing Committee) ve bir Yönetici (İcra) Direktörün (Executive Director) başkanlığında bir Sekreterlikten oluşacaktır. Görüşmeler sırasında 1. paragrafta öngörülen 2’li sisteme yönelik destek mevcuttur. Bununla birlikte, 7. paragrafta öngörülen 3’lü bir yapı kurulması ve Yürütme Komitesinin de (Executive Committee) Merkezin bağımsız bir organı olması konusu detaylıca tartışılmıştır. Görüşmeler sırasında, Dünya Ticaret Merkezi Danışma Merkezinin (ACWL) yönetici direktörü 3’lü bir yapısı olan Dünya Ticaret Merkezi Danışma Merkezinin yapısına ve işleyişine dair bilgiler paylaşmıştır. ACWL’de Genel Kurul

(General Assembly), 6 kişiden oluşan Yönetim Kurulu (Management Board) ve Yönetici Direktörden oluşan 3'li yapının merkezin Yönetim Kurulunun gözetimi ve denetimi altında daha bağımsız çalışmasına imkan verdiği ileri sürülmüştür. (A/CN.9/1161 para 42-43)

Bu bağlamda, bir görüş olarak, 7. paragrafın Yönetim Komitesine Merkezin kuruluştan sonraki bir aşamasında bir Yürütme (İcra) Komitesi kurma esnekliği sağladığı ve bu sebeple maddeye Yürütme Komitesine ilişkin başka hükümler eklemeye gerek olmadığı ileri sürülmüştür. Diğer yandan, Taslak Tüzük'te Yürütme Komitesinin oluşumu ve işlevlerinin belirtilmesinin ve Danışma Merkezi Üye sayısına göre Yürütme Komitesinin yapısının ayarlanması olanağının bulunmasının yerinde olduğu belirtilmiştir. (A/CN.9/1161 para 44)

Görüşmeler sırasında, Yürütme Komitesinin görevlerinin düzenlendiği bir metin önerisi de getirilmiştir. Görüşmeler neticesinde, 3'lü bir yapı kurulmasının yerinde olduğu kanaatine varılmıştır. Görüşmeler neticesinde 7. paragrafın aşağıdaki şekilde değiştirilmesine karar verilmiştir:

“. The Executive Committee shall consist of six members. The Executive Director shall also serve ex officio on the Executive Committee. Each group of Members as listed in Annexes I, II and III shall nominate two members of the Executive Committee for appointment by the Governing Committee. The members of the Executive Committee shall serve in their personal capacity and shall be selected on the basis of their professional qualifications in international investment dispute resolution.*

**. The Executive Committee shall report to the Governing Committee. The Executive Committee shall meet as often as necessary and shall:*

(a) Propose for adoption by the Governing Committee rules on the procedure of the Executive Committee;

(b) Take decisions necessary to ensure the efficient and effective operation of the Advisory Centre in accordance with this Protocol and the regulations adopted by the Governing Committee;

- (c) Review the annual budget of the Advisory Centre and submit it for approval by the Governing Committee;*
- (d) Provide advice to the Executive Director including on the administration of the budget;*
- (e) Appoint the external auditor;*
- (f) Supervise the administration of the Secretariat; and*
- (g) Perform other functions in accordance with the Protocol and as assigned by the Governing Committee.” (A/CN.9/1161 para 48)*

Revize 7. paragrafta görüleceği üzere, Yürütme (İcra) Komitesi altı üyeden oluşacaktır. Yönetici Direktör aynı zamanda Yürütme Komitesinde de re'sen görev yapacaktır. Ek I, II ve III'te listelenen her Üye grubu, Yönetim Komitesi tarafından atanmak üzere Yürütme Komitesinin iki üyesini aday gösterecektir. Maddenin devamında, Yürütme Komitesinin Yönetim Komitesine rapor vereceği ve alınacak kararlar, bütçe, denetim vb hususlarına dair görevleri yer almaktadır. (A/CN.9/1161 para 48)

Görüşmeler sırasında 3. paragrafla ilgili olarak, metinde bazı kelimelerle ilgili düzeltmeler yapılmıştır ve bu hususlar ışığında metin revize edilmiştir. Bu bağlamda, bentlerde yer alan “kabul etme” (adopt) ifadesinin Yönetim Komitesine metinleri değiştirme veya revize etme yetkisini de (to amend and also to revise) verdiği açıkça belirtilmiştir. 4. paragraf aynen kabul edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 54-55)

Karar verme süreciyle ilgili olarak, Yönetim Komitesinin kararlarını mümkün olan en geniş ölçüde oybirliğiyle (consensus) alınması ve 5. paragrafın bunu daha da vurgulamak için revize edilmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır. Ayrıca, oy birliği sağlanamadığı takdirde, herhangi bir oylama için nisap sağlanarak, basit çoğunluktan daha yüksek bir eşiğin (örneğin, mevcut ve oy kullanan beşte dördün çoğunluğu) uygulanması gerektiği ileri sürülmüştür. Aynı yüksek eşiğin Yönetim Komitesi tarafından alınacak tüm kararlara mı uygulanacağı veya Yönetim Komitesi tarafından kabul edilen usul kurallarında izin verilmesi halinde bazı kararların basit çoğunlukla alınıp alınamayacağı konusunda farklı görüşler ifade edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 56)

5. ve 6. paragraflara ilişkin aşağıdaki öneri Çalışma Grubunun değerlendirmesine sunulmuştur:

“5. The Governing Committee shall endeavour to make all decisions by consensus.

6. If a decision cannot be made by consensus, the subject matter may be submitted to a vote, which requires the presence of a majority of the Members.

Each Member of the Advisory Centre shall have one vote. Decisions shall require a four-fifths majority of the Members present and voting. If the majority of the

Members are not present, the same subject matter may be submitted for a second vote at the next meeting of the Governing Committee, the decision of which

may be made by a four-fifths majority of the Members present and voting.” .

(A/CN.9/1161 para 60)

Önerilen metinde görüleceği üzere, Yönetim Komitesinin tüm kararlarını consensus sağlanarak almaya çalışacağı 5. paragrafta düzenlenmiştir. 6. paragrafta; consensus sağlanmadığı takdirde, oy çokluğu aranacağı ve her bir Üyenin bir oy hakkı olacağı belirtilmiştir. Kararlar, hazır bulunan ve oy kullanan Üyelerin beşte dördünün çoğunluğunu gerektirmektedir. Üyelerin çoğunluğunun mevcut olmaması durumunda, aynı konunun Yönetim Komitesinin bir sonraki toplantısında ikinci bir oylamaya sunulabileceği ve bu toplantıda hazır bulunan ve oy kullanan Üyelerin beşte dördünün çoğunluğu ile karar alınabileceği düzenlenmiştir. Görüşmeler neticesinde, metin bu haliyle kabul edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 60-61)

8. paragrafla ilgili olarak Çalışma Grubu, Yönetici Direktörün görev süresinin yeniden atanma ihtimali de dahil olmak üzere dört yıl olması gerektiği konusunda mutabakata varmıştır. Ayrıca 8. paragrafın, Yönetim Komitesinin işlevlerini sıralayan 3. paragrafla birleştirilebileceği konusunda da mutabakata varılmıştır. (A/CN.9/1161 para 62)

Görüşmeler neticesinde, Danışma Merkezinin üç kademeli bir yapıya sahip olması ve Yürütme Komitesinin oluşumu ve rolüne ilişkin kararların ışığında Çalışma Grubu, 1, 3, 9 ve 11. paragrafların aşağıdaki gibi düzenlenmesi konusunda mutabakata varmıştır:

“1. The Advisory Centre shall consist of a Governing Committee, an

Executive Committee and a Secretariat headed by an Executive Director.

...

3. The Governing Committee shall:

- (a) Adopt its rules of procedure;*
- (b) Adopt regulations on the operation of the Advisory Centre;*
- (c) Appoint the members of the Executive Committee taking into consideration geographical diversity and gender balance;*
- (d) Assign any other functions to the Executive Committee;*
- (e) Adopt the staff regulations on the conditions of services and rights and obligations of the Executive Director and staff members of the Secretariat;*
- (f) Appoint the Executive Director for a term of 4 years, who shall be eligible for re-appointment;*
- (g) Evaluate and monitor the performance of the Advisory Centre and adopt the annual report prepared by the Executive Director;*
- (h) Adopt the annual budget of the Advisory Centre prepared by the Executive Director and reviewed by the Executive Committee;*
- (i) Periodically assess and if needed, adjust the scope and type of services of the Advisory Centre, including by deciding to phase in some of the services at a later stage of its operation;*
- (j) [Make necessary adjustments to the categorization of Members in Annexes I to III based on objective criteria to be developed by the Governing Committee, upon review every three years after the establishment of the Centre or upon the request by a State or REIO with regard to that State or REIO's classification;] and*

(k) Perform other functions in accordance with this Protocol.

...

9. The Executive Director shall:

(a) Manage the day-to-day operation of the Advisory Centre;

(b) Employ and manage the staff members of the Secretariat in accordance with the staff regulations adopted by the Governing Committee;

(c) Prepare the annual report on the operation of the Advisory Centre for adoption by the Governing Committee;

(d) Prepare the annual budget of the Advisory Centre for review by the Executive Committee; and

(e) Represent the Advisory Centre externally.

...

11. The Executive Director shall not hold any other employment or engage in any other occupation without the approval of the Executive Committee.” (A/CN.9/1161 para 65)

C.GÖREVLER VE HİZMETLER (FUNCTIONS AND SERVICES)

Madde 6- Teknik Yardım ve Kapasite Geliştirme Faaliyetleri

“ Article 6 – Technical assistance and capacity-building activities

1. The Advisory Centre shall provide technical assistance to its Members and engage in capacity-building activities with regard to [international investment law and investor-State dispute settlement][international investment dispute resolution].

2. For this purpose, the Advisory Centre may:

(a) Advise on issues pertaining to dispute prevention;

(b) Provide training with regard to possible means of resolving disputes;

(c) Function as a forum for the exchange of information and sharing of best practices;

(d) Function as a repository of information and related resources; and

(e) Perform any other functions assigned to it by the Governing Committee.

3. The Advisory Centre shall coordinate and cooperate with international and regional organizations and may engage other persons or entities in providing the services in paragraphs 1 and 2.

4. The Executive Director may allow a non-Member, other person or entity to benefit from the services in paragraphs 1 and 2 in accordance with the regulations adopted by the Governing Committee. The criteria shall include, among others, whether allowing a non-Member, other person or entity to benefit from the Centre's services contributes to the objectives of the Centre, whether it is beneficial to the Members, whether it creates any conflict of interests and the resource implications on the Centre.

5. For the purposes of this Protocol, a "non-Member" refers to a State or a regional economic integration organization that is not a Party to the Protocol."

(A/CN.9/ WG.III/WP.236, para.24)

Madde 6'da Merkezin tüm Üyelerine teknik yardım hizmetinde bulunacağı ve uluslararası yatırım uyuşmazlıklarının çözümünde kapasite geliştirme faaliyetleri sunacağı düzenlenmiştir. Görüşmeler sırasında, Çalışma Grubu, paragraf 1'in aşağıdaki şekilde olması konusunda mutabakata varmıştır: "*Danışma Merkezi, Üyelerine teknik yardım sağlayacak ve uluslararası yatırım anlaşmazlıklarının çözümüne ilişkin kapasite geliştirme faaliyetlerinde bulunacaktır.*" (A/CN.9/1161 para 66)

2 (b)'ye ilişkin olarak uyuşmazlıkların çözümü dışında eğitimlerin yanına önlenmesine dair yönelik de eğitimlerin verilmesi amaca uygun bulunmuştur. Ayrıca, 2 (b)'de yer alan hizmetlerle ilgili olarak Merkezin bu hizmetleri verebileceğine (may) dair ifade "verir" (shall) şeklinde değiştirilmiştir. (A/CN.9/1161 para 67)

Görüşmeler sırasında, Taslak tüzükte devletlerarası anlaşmazlıkların çözümüne (Devlet-Devlet, State- to State dispute settlement) SSDS'ye ilişkin hizmetlere ilişkin açık atıf yapılmasının gerekip gerekmediği konusunda farklı görüşler dile getirilmiştir. Bir görüş, SSDS'nin giderek yatırımcı-Devlet anlaşmazlıklarını çözenin bir yolu haline gelmesi nedeniyle böyle bir referansın dahil edilmesinin haklı olduğu yönündeydi. Diğer görüş ise, Çalışma Grubu'na verilen görevin yatırımcı- Devlet (ISDS) uyuşmazlıklarının çözümünde reform ile sınırlı olduğu, SSDS'in kapsam dışında kalması gerektiğiydi. (Rusya, Japonya, İsviçre,Türkiye, İngiltere). (A/CN.9/1161 para 73)

4. paragrafla ilgili olarak, Üye olmayanların ve diğer kişi veya kuruluşların 6. maddede listelenen hizmetlere erişip erişemeyeceğine ilişkin farklı görüşler yinelenmiştir. Görüşmelerde özellikle mikro, küçük, orta ölçekli girişimcilerin (MSME) ve muhtemelen diğer yatırımcıların madde 6'daki hizmetlerden yararlanıp yararlanamayacağı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin Merkezin potansiyel yararlanıcıları olarak dahil edilmesinin bağışçaları çekebileceği ve Merkezin tüm hizmetlerinin küçük ve orta ölçekli işletmelere de sunulmasını isteyenler için bir uzlaşmayı yansıttığı da belirtilmiştir. Diğer yandan, Merkezin önceliğinin Üyelere hizmet vermek olması gerektiği, özellikle Üye olmayanların, diğer kişi ve kuruluşların katılımının Merkezin amaçlarına ve Üyelerinin çıkarlarına aykırı olabileceği gerekçesiyle sınırlandırılması gerektiği belirtilmiştir. (A/CN.9/1161 para 75-76)

Görüşmelerde özellikle mikro, küçük, orta ölçekli girişimcilerin (MSME) ve muhtemelen diğer yatırımcıların madde 6'daki hizmetlerden yararlanıp yararlanması halinde bu durumun kaynak problemlerine ve üye Devlete karşı dava açılmasına yol açacağı ve çıkar çatışmalarına sebebiyet vereceği ileri sürülmüştür. Merkezin faaliyetlerine katılım kriterlerinin katı olması ve Yönetim Komitesi tarafından kabul edilecek yönetmeliklerde belirtilmesi önerilmiştir. Ayrıca kriterlerin üye olmayanlar ile diğer kişi ve kuruluşlar için farklı olabileceği de öne sürülmüştür. (A/CN.9/1161 para 77)

Tartışmanın ardından, 4. paragrafın (3. paragraf olarak yeniden numaralandırılmıştır) aşağıdaki gibi düzenlenmesi önerilmiştir:

“3. Yönetim Komitesi tarafından kabul edilen düzenlemeler uyarınca, İcra Direktörü, Üye olmayan bir kişinin, başka bir kişinin veya kuruluşun, paragraf 1, (b)'den (e)'ye kadar olan alt paragraflar uyarınca Danışma Merkezi tarafından düzenlenen belirli faaliyetlere

katılmasına izin verebilir; eğitim oturumları, forumlar ve konferanslar gibi...” (A/CN.9/1161 para 79)

Görüşmeler neticesinde, 6. maddenin aşağıdaki şekilde ele alınmasına konusunda mutabakata varılmıştır:

“1. The Advisory Centre shall provide technical assistance to its Members and engage in capacity-building activities with regard to international investment dispute resolution, including by:

(a) Advising on issues pertaining to dispute prevention;

(b) Providing tailored training with regard to possible means of preventing and resolving disputes;

(c) Holding seminars and conferences;

(d) Functioning as a forum for the exchange of information and sharing of best practices;

(e) Functioning as a repository of information and related resources; and

(f) Performing any other functions assigned to it by the Governing Committee.

2. The Advisory Centre shall coordinate and cooperate with international and regional organizations in accordance with articles 2 and 3. The Advisory Centre may engage other persons or entities in providing the services in paragraph 1.

3. In accordance with the regulations adopted by the Governing Committee, the Executive Director may allow:

(a) Non-Members to participate in the activities organized by the Advisory Centre pursuant to paragraph 1; and

(b) Other persons or entities to participate in the activities pursuant to paragraph 1, subparagraphs (c) to (e). When the Governing Committee assigns

any other functions in accordance with paragraph 1, subparagraph (f), it shall also determine the extent to which the Executive Director may allow other persons or entities to participate in those activities.

The regulations shall require the Executive Director to set appropriate fees for such participation, and include criteria for allowing participation, such as whether it contributes to the objectives of the Centre, whether it creates any conflict of interest and the resource implications on the Centre.” (A/CN.9/1161 para 86)

Madde 6.3’de görüleceği üzere:

“3.Yönetim Komitesi tarafından kabul edilen düzenlemeler uyarınca, İcra Direktörü aşağıdakilere izin verebilir:

(a) Üye olmayanların Danışma Merkezi tarafından düzenlenen etkinliklere 1. paragraf uyarınca katılmasına;ve

(b) Faaliyetlere katılacak diğer kişi veya kuruluşların paragraf 1, alt paragraflar (c)-(e)’de belirtilen faaliyetlere katılmasına. Yönetim Komitesi, 1. paragrafın (f) bendi uyarınca başka herhangi bir görev atadığında, aynı zamanda İcra Direktörünün diğer kişi veya kuruluşların bu faaliyetlere katılmasına ne ölçüde izin verebileceğini de belirleyecektir....”(A/CN.9/1161 para 86)

Madde 7- Uluslararası Yatırım Uyuşmazlığıyla İlgili Hukuki Danışmanlık ve Destek Sağlanması

“ Article 7 – Legal advice and support with regard to international investment dispute proceedings

1. Upon the request by a Member, the Advisory Centre may provide legal support and advice with regard to an international investment dispute proceeding prior to and after its initiation.

2. For this purpose, the Advisory Centre may:

- (a) Provide a preliminary assessment of the case, including the appropriate means to resolve the dispute;*
- (b) Assist in the selection of mediators, arbitrators or other types of adjudicators (including any challenges) as well as experts and in so doing, shall take into account geographical diversity and gender;*
- (c) Support the preparation of statements, pleadings and evidence as well as other aspects of the proceeding;*
- (d) Represent the Member in the proceeding including in a hearing, possibly in conjunction with a team of that Member;*
- (e) Facilitate the appointment of external legal counsel to provide the above-mentioned services; and*
- (f) Perform any other functions assigned to it by the Governing Committee.*

3. The provision of services listed in this article is subject to the resources available to the Advisory Centre. The Governing Committee shall periodically assess, and if needed, adjust the scope and type of services, including by deciding to phase in some of the services at a later stage of its operation.

4. In rendering the services in this article, the Advisory Centre shall, in principle, give priority to Members listed in Annex I to the Protocol followed by Members listed in Annex II to the Protocol in accordance with the regulations adopted by the Governing Committee. In the event that requests are received from Members in the same category, priority shall generally be given to the Member that requested the services first.

5. The Executive Director may allow a non-Member to request the services in this Article in accordance with the regulations adopted by the Governing Committee.

Whether the requesting non-Member may benefit from the services and the extent of the services to be provided by the Centre shall be determined by the Governing Committee. In making the determination, the Governing Committee shall consider whether allowing a non-Member to benefit from the Centre's services contributes to the objectives of the Centre, whether the non-Member is in the process of becoming a Member, whether it creates any conflict of interests and the resource implications on the Centre” (A/CN.9/WG.III/WP.236, para.34)

Madde 7, ISDS işlemleriyle ilgili hukuki destek ve destek verilmesi konularını düzenlemektedir. Madde 7.1 paragrafı bu tür hizmetlerin bir Üyenin talebi üzerine sağlanacağını açıklığa kavuştururken, 7.5 Yönetici Direktörüne Yönetim Komitesi tarafından kabul edilen düzenlemeler uyarınca, Üye olmayan birinin bu maddedeki hizmetleri talep etmesine izin verebileceğini düzenlemektedir. Görüşmeler sırasında Danışma Merkezinin 7. madde kapsamında vereceği hizmetlerin önemi yinelenmiştir. Bu nedenle 1. paragraftaki “sağlayabilir” (may provide) sözcüğü "sağlayacaktır" (shall provide) şeklinde değiştirilmesi önerilmiştir. Bir öneri ise 3. paragrafın ilk cümlesinin, "bir Üyenin talebi üzerine" ibaresinden sonra "Danışma Merkezinin kullanabileceği kaynaklara tabidir" ibaresi eklenerek paragraf 1'de yansıtılmasıdır. Paragraf 2 (e) ile ilgili olarak, Merkezin, hizmetlerini karşılıksız (pro bono) veya indirimli fiyatlarla sağlayacak hukuk firmalarının bir listesinin yanı sıra sıralama veya tavsiyelerde bulunması gerektiği ileri sürülmüştür. (A/CN.9/1161 para 87,89)

Görüşmeler neticesinde, Çalışma Grubu madde 7 (1)- (2). paragrafların naşağıdaki şekilde revize edilmesine karar vermiştir.

“1. Upon the request by a Member, the Advisory Centre shall provide legal support and advice with regard to an international investment dispute proceeding prior to and after its initiation, including by:

(a) Providing a preliminary assessment of the case, including the appropriate means to resolve the dispute;

(b) Assisting in the selection of mediators, arbitrators or other types of adjudicators (including any challenges) as well as experts, taking into account

geographical diversity and gender balance;

(c) Supporting the preparation of statements, pleadings and evidence as well as other aspects of the proceeding;

(d) Representing the Member in the proceeding including in a hearing, at the instruction of and in conjunction with a team of that Member;

(e) Facilitating the appointment of external legal counsel; and

(f) Performing any other functions assigned to it by the Governing Committee.

2. The provision of services listed in paragraph 1 is subject to the resources available to the Advisory Centre.” (A/CN.9/1161 para 90)

4. paragrafta Üyeler arasındaki önceliğin, gerektiğinde Yürütme Komitesine danışılarak İcra Direktörü tarafından belirleneceği değerlendirilmiştir. 5.1. paragrafta yer alan hizmetlerin yalnızca Üyelere sunulması gerektiğinden bu paragrafın silinmesi önerilmiştir. Ancak, 5. paragrafın merkezin işleyişi bakımından esneklik sağlayacağı ve örneğin Üye olmayanın talebinin Merkez için gelir yaratabileceği veya Üye olmayanın üye olma sürecinde olduğu istisnai durumları yanıtlanabileceği belirtilmiştir. (örneğin, bir Devletin Protokolü imzaladığı ancak onaylamadığı durumlarda). (A/CN.9/1161 para 93)

Görüşmelerde, Üye olmayanların 7. maddede belirtilen hizmetlerden yararlanıp yararlanamayacağına ilişkin belirlemenin Yürütme Komitesine (Executive Committee) bırakılması önerilmiştir. Diğer bir görüşte bu belirlemenin Yönetim Komitesi'ne (Governing Committee) bırakılmasıdır. Görüşmeler sırasında, 5. paragrafın Üye olmayanların taleplerinin, öncelik Üyelere ait olacak şekilde, her durum özelinde değerlendirilmesi ve Yönetim Komitesinin bizzat toplantıya gerek kalmadan karar alabilmesi şeklinde değerlendirilmesi uygun bulunmuştur. Üye olmayanların, Yönetim Komitesi tarafından belirlenecek olan Üyelere ait ücretlerden daha yüksek servis ücreti ödemesi önerilmiştir. Görüşmeler neticesinde 5. paragraf değişiklik olmadan kabul edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 93-95)

D. FİNANSMAN (FINANCING)

Madde 8 (Finansman)

“ Article 8 – Financing

- 1. The operation of the Advisory Centre shall be funded by the contributions of Members, the fees for services rendered by the Advisory Centre and voluntary contributions.*
- 2. The Advisory Centre may set up a trust fund for the purposes of receiving and managing the financial contributions and fees referred to in paragraph 1.*
- 3. Each Member shall make financial contributions in accordance with Annex IV, which is subject to adjustments by the Governing Committee. If a Member is in default of its contributions, the Governing Committee may decide to limit its rights under this Protocol.*
- 4. The Advisory Centre shall charge fees for its services as set forth in Annex V, which is subject to adjustments by the Governing Committee.*
- 5. The Advisory Centre may receive voluntary contributions, whether monetary or in-kind, from Members, non-Members, international and regional organizations, and other persons or entities in accordance with the regulations adopted by the Governing Committee and provided that the receipt of such contribution is consistent with the objectives of the Advisory Centre and does not impede its independent operation.*
- 6. The budget and expenditure of the Advisory Centre shall be subject to internal and external audit.” (A/CN.9/WG.III/WP.236, para.42)*

Madde 8, Danışma Merkezinin işleyişini Üyelerin katkıları, Danışma Merkezi tarafından verilen hizmetlere ilişkin ücretler ve gönüllü katkılarla finanse edileceğini düzenlemektedir. Çalışma Grubu madde 8.1’i aynen kabul etmiştir. 2. paragrafla ilgili olarak, Merkezin gerektiği şekilde (bağış fonlarını da içerebilecek) “güven fonları” (trust funds)

kurmasına izin verilmesi ve bu ibarenin 5. paragraftan sonra yer alması kabul edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 97)

Çalışma Grubu, 3. paragrafın ikinci cümlesini aşağıdaki şekilde değiştirmeyi kabul etmiştir: *"Bir Üyenin katkılarını ödemede temerrüde düşmesi durumunda, Yönetim Komitesi, kendisi tarafından kabul edilen yönetmeliklerdeki kriterlere uygun olarak Üyenin haklarını veya yükümlülüklerini sınırlamaya veya değiştirmeye karar verebilir."* Bu düzeltme çerçevesinde 3. paragraf onaylanmıştır. (A/CN.9/1161 para 99)

Ek IV'e ilişkin olarak, Çalışma Grubu'nda, Üyelere esneklik sağlamak amacıyla, Üyelerin yıllık, çok yıllık veya bir defaya mahsus katkılarda bulunmalarına izin verilmesi yönünde genel bir destek mevcuttur. Ayrıca, Üyelerin katkı paylarını taksitle ödeyebilmesinin de mümkün olması gerektiği önerilmiştir. Çok yıllık veya tek seferlik katkılarla ilgili olarak, bu tür katkıların Merkezin işleyişinin erken aşamasında ilk kuruluş masraflarını karşılamak ve uzun vadeli sürdürülebilirliğini garanti etmek açısından faydalı olacağı ileri sürülmüştür. Merkezin mali sürdürülebilirliğinin ve yaşayabilirliğinin önemi ışığında, Üyelerin mali yükümlülüklerinin ve aidatların farklı ödeme yöntemlerinin (yıllık ödemeler, taksitli ödemeler, çok yıllık ödemeler ve tek seferlik ödeme) açıkça belirtilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. (A/CN.9/1161 para 100-101)

4. paragrafla ilgili olarak Çalışma Grubu, 6. madde kapsamındaki hizmetlerin tüm Üyeler için ücretsiz olması gerektiği ve Üye olmayanlar, diğer kişi ve kuruluşlar için ücretin İcra Direktörü tarafından belirlenmesi gerektiği konusunda mutabakata varmıştır. Çalışma Grubu'nda 7. madde kapsamındaki hizmetlere ilişkin ücretlerin Üyenin kategorisine bağlı olarak farklılık göstermesi gerektiği ve Üye olmayanlardan daha yüksek bir ücret alınması gerektiği konusunda yaygın bir görüş mevcut olmuştur. Üye olmayanlara uygulanacak ücretlerin Yönetim Komitesince belirlenmesi gerektiği önerisi getirilmiştir. 4. paragrafa "...Yönetim Komitesince kabul edilecek yönetmeliklere uygun olarak" (in accordance with the regulations adopted by the Governing Committee) ibaresinin eklenerek görüşmeler ışığında ilgili paragrafın değiştirilerek kabul edilmesi uygun bulunmuştur. (A/CN.9/1161 para 105-106)

5. paragrafla ilgili olarak daha önceki 46. oturumda, hükümetlerin, uluslararası kuruluşların, özel kuruluşların veya bireylerin gönüllü katkılarının Merkezin ayakta kalması için önemli olduğu belirtilse de, bu konuda ihtiyatlı olunması gerektiği belirtilmişti. Merkezin bağımsızlığını ve mali işleyişinin şeffaflığını sağlamak için bu tür katkıların kabulüne ilişkin açık kuralların geliştirilmesi gerektiği ileri sürülmüştü. 47. oturumda, 5. paragrafla ilgili olarak,

şeffaflığın sağlanması amacıyla gönüllü katkılara ilişkin makbuzların yıllık raporda yer alması ve bu makbuzların herhangi bir çıkar çatışması yaratmaması önerilmiştir. Bu itibarla, 5. paragrafın ikinci cümlesinin aşağıdaki şekilde olması gerektiğine karar verilmiştir: "...bu tür bir katkının alınmasının Danışma Merkezi'nin hedefleriyle tutarlı olması, yıllık raporda rapor edilmesi ve çıkar çatışması veya Merkezin bağımsız işleyişini engellememesi şartıyla..." Bu değişikliğe bağlı olarak 5. paragraf onaylanmıştır. Çalışma Grubu 6. paragrafı herhangi bir değişiklik olmadan onaylamıştır. (A/CN.9/1161 para 107-108)

E. DEĞERLENDİRME

Danışma Merkezinin olası kurulmasına ilişkin olarak, Fransa, Gana, Hollanda, Paraguay ve Tayland hükümetleri Merkezin genel merkezine veya bölge ofislerine ev sahipliği yapmakla ilgilendiklerini ifade etmişlerdir. Çalışma Grubu Hükümetlere ilgilerinden dolayı şükranlarını ifade etmiştir. Bir çok ülke ve REIO'lar da Danışma Merkezine üye olma yönündeki ilgilerini dile getirmişlerdir. (A/CN.9/1161 para 110)

Taslak tüzüğün tüm maddelerinin ele alınması için yeterli zamanın bulunmadığını kaydeden Çalışma Grubu, geri kalan maddelerin ve Eklerin yanı sıra, Protokol ve Eklerinin değiştirilmesine ilişkin olanlar da dahil olmak üzere ek maddelerin, bir sonraki oturumda ele alınmasına karar vermiştir. Ayrıca tüzük taslağının çok taraflı entranmanla (MIIR) ilişkisi, Danışma Merkezinin Birleşmiş Milletler sistemi altında bir organ olarak kurulup kurulmayacağı (bütçe etkileri olsun veya olmasın), Danışma Merkezinin hizmetlerinin SSDS'yi kapsayıp kapsamadığı gibi hususların bir sonraki oturumda görüşülmesine karar verilmiştir. Ayrıca, Sekreteryaya'dan 47. oturumda görüşülen ve alınan kararlar doğrultusunda taslak tüzüğü revize etmesi talep edilmiştir. (A/CN.9/1161 para 111)

IV. ULUSLARARASI YATIRIM UYUŞMAZLIKLARININ ÖNLENMESİ VE AZALTILMASINA İLİŞKİN TASLAK KILAVUZLAR (DRAFT GUIDELINES ON PREVENTION AND MITIGATION OF INTERNATIONAL INVESTMENT DISPUTES)

Çalışma Grubu, 45. oturumda yatırım uyuşmazlıklarının önlenmesi ve azaltılmasına ilişkin bir yasama kılavuzu taslağı ("yasama kılavuzu taslağı") üzerinde ön bir görüşme gerçekleştirmişti. Bu bağlamda, uyuşmazlıkların önlenmesi ve azaltılmasının önemi yinelenmişti. Görüşmelerde, uyuşmazlıkların engellenmesi ve azaltılmasında yatırımcıların

rolüne dikkat çekilmiştir. ISDS reformu kapsamında geliştirilecek Danışmanlık Merkezinin (Advisory Center) uyuşmazlıkların önlenmesi ve azaltılması bakımlarından Devletlere belirli konularda yardımcı olarak veya en iyi uygulamaları paylaşmak için bir forum sağlayarak kilit role sahip olacağı belirtilmişti. (A/CN.9/1131 para.50)

İş bu 47. oturumdaki sınırlı süre ve bir sonraki oturumda diğer reform unsurlarına ilişkin müzakerelere devam etme ihtiyacı göz önüne alınarak, Çalışma Grubu, Sekretarya'yı, uluslararası yatırım anlaşmazlıklarının önlenmesi ve hafifletilmesine ilişkin taslak kılavuzların, Mart 2024'ün başlarında yapılması planlanan oturumlar arası toplantı sırasında delegasyonlardan alınan görüşler ve yazılı yorumlara dayanarak güncellenmesiyle görevlendirmiştir. (A/CN.9/1161 para 112)

V. USULİ VE CROSS- CUTTING KONULARINA İLİŞKİN TASLAK HÜKÜMLER (DRAFT PROVISIONS ON PROCEDUAL AND CROSS-CUTTING ISSUES)

Çalışma Grubu'nun bir önceki 46. oturumunda, Taslak Hükümlerin hangi formda kabul edileceğine dair farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre, taslak hükümler model hükümler olarak hazırlanıp Devletler tarafından yatırım antlaşmalarına eklenebilir veya tahkim merkezleri tarafından tahkim kurallarında düzenlenebilir. Bu yaklaşımın daha esneklik sağlayacağı ileri sürülmüştür. Diğer bir görüş ise, taslak hükümlerin çok taraflı enstrümanın bir parçası olarak kabul edilmesidir. Diğer bir görüş, taslak hükümlerin bazılarının UNCITRAL Tahkim Kurallarının tamamlayıcısı olarak sadece yatırım tahkimine uygulanacak Kurallara olarak ele alınmasıdır. UNCITRAL Yatırıma Dayalı Yatırımcı- Devlet Tahkiminde Saydamlık Kuralları gibi ayrı bir Kurallar bütünü olarak UNCITRAL Tahkim Kurallarına dâhil edilebileceği ya da UNCITRAL Tahkim Kurallarının Ek'leri olarak dahil edilebileceği ileri sürülmüştür. Taslak hükümlerinin bazılarının ise, ileride kurulacak olan daimi mekanizmanın usule dair kurallarını oluşturabileceği belirtilmiştir.(A/CN.9/WG.III/XLVI/CRP.1/Add.4 para 12-14, A/CN.9/1160, para. 94,95).

47. oturumdaki görüşmeler neticesinde, Sekretarya'dan taslak hükümleri üç kategoride sınıflandırması talep edilmiştir: (i) mevcut usul kurallarıyla uyumu sağlamayı amaçlayan (2022 ICSID Tahkim Kuralları dahil olmak üzere) ve UNCITRAL Tahkim Kurallarına ek Kurallar olarak; (ii) Devletler tarafından benimsenmek üzere anlaşma hükümleri olarak taslağı hazırlanabilen, güncel yatırım anlaşmalarında bulunan mevcut usul kuralları ve hükümleri üzerine inşa edilecek olanlar; ve (iii) usul kurallarında bulunmayanlar ve cross- cutting issues olarak adlandırılanlar. (A/CN.9/1161 para 116)

SONUÇ:

Çalışma Grubu, görüşmeler neticesinde, 1-5 Nisan 2024 tarihinde New York'ta gerçekleşecek 48. oturumun gündemine ilişkin olarak olarak, Danışma Merkezi'nin taslak tüzüğüyle ilgili geri kalan konular üzerinde müzakerelerine devam etme ve Anlaşmazlıkların Önlenmesi ve Hafifletilmesine İlişkin Taslak Kılavuzların güncellenmiş resmi olmayan metnini gözden geçirme konusunda mutabakata varmıştır. Her iki metnin UNCITRAL Komisyonu'nun 2024 yılındaki 57. oturumunda sunulmak üzere güncellenmesi hedeflenmiştir.

Av. Senem BAHÇEKAPILI VINCENZI

İTOTAM GENEL SEKRETERİ

Doç.Dr. Ebru ŞENSÖZ MALKOÇ

İTOTAM TAHKİM DİVANI ÜYESİ